

Ortaokul Öğrencilerinde Psikolojik Dayanıklılık, Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki

The Relationship between Resilience, Social Emotional Learning Skills and Life Satisfaction in Secondary School Students

Ayşe Yıldız , Süleyman Kahraman

Öz. Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca, psikolojik dayanıklılık, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumu puanlarında cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, algılanan ekonomik düzey, aile ilişkileri, travmatik yaşantı geçmişi, anne baba birliktelik durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma ortaokul 6. sınıfa devam eden 215 kız ve 206 erkek öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu; Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği; Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ve Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumu ve psikolojik dayanıklılık arasında orta düzey pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bulgular literatür ışığında tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Ortaokul öğrencileri, psikolojik dayanıklılık, sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumu

Abstract. The aim of this study is to examine the relationship between middle school students' psychological resilience, social emotional learning skills and life satisfaction. In addition, it was investigated whether there is a significant difference in psychological resilience, social emotional learning skills and life satisfaction scores according to the variables of gender, mother's education level, father's education status, perceived economic level, family relations, traumatic life history, and parent togetherness. The research was conducted on 215 girls and 206 boys in the 6th grade of secondary school. As a data collection tools Personal Information Form, Child and Youth Psychological Resilience Scale, Social Emotional Learning Skills Scale and Multidimensional Student Life Satisfaction Scale were used. As a result of the analysis, it was concluded that there is a moderate positive relationship between social emotional learning skills, life satisfaction and psychological resilience.

Keywords: Middle school students, resilience, social emotional learning skills, life

Ayşe Yıldız,
İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye
e-posta: ayse_kozan_06@hotmail.com

Süleyman Kahraman
Beykent Üniversitesi, İstanbul, Türkiye,
e-posta:suleymankahraman@neykent.edu.tr

Geliş/Received: 26 Mayıs 2021/26 May 2021
Düzeltilme/Revision: 4 Temmuz 2021/4 July 2021
Kabul/Accepted: 17 Ağustos 2021/17 August 2021

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra psikoloji alanında çalışanlar, sağlık uzmanı gibi ruhsal bozuklukları tedavi etmeye yönelik görev yapmışlardır. Ancak zamanla, patoloji odaklı bu çalışmalar yerini bireylerin zayıf yönleri üzerinde durmak yerine güçlü yanlarına odaklanan ve kapasitelerini artırmaya yönelik pozitif psikoloji akımına bırakmaya başlamıştır. (Seligman ve Csikzentmihalyi, 2000). Pozitif psikoloji akımının etkisiyle birlikte, psikolojik yardım sunan meslekler için zorlu hayat şartlarına karşı güçlü kalabilmek olarak tanımlanan psikolojik dayanıklılık kavramı da önemli bir konu haline gelmiştir (Kararımak, 2006). Böylelikle, bilim insanları, “neden bazı insanlar, hayat kendilerine güzel şeyler sunduğu halde bu insanlar umutsuzluğa kapılmakta, mutsuz olmakta ve küçük bir problemle bile baş etmekte güçlük çekmekteyken bir kısım insanlar tüm güçlüklerle ve engellere rağmen başarılı ve mutlu olabilmektedir?” sorusuna cevap aramaya başlamışlardır (Gürgan, 2006).

Psikolojik dayanıklılık; olumsuz yaşam durumları karşısında güçlü kalabilmek ve hayattaki değişikliklere uyum gösterebilmektir (Kararımak, 2006). Bir başka tanımda ise psikolojik dayanıklılık, stres yaratan tecrübeler, zorlayıcı hayat şartlarına rağmen yaşanan güçlüklerin üstesinden gelmeyi başarabilen ve umulandan daha çabuk sürede toparlanabilen kişilerin ayakta kalmalarını sağlayan geliştirilebilir niteliklere sahip olma olarak tanımlanmıştır (Gürgan, 2006).

Kararımak'a (2006) göre, yaşanan olumsuz bir durum karşısında risk faktörleri ile koruyucu faktörlerin etkileşimi ile oluşan dinamik süreçte bireyin yaşantısındaki değişime uyum sağlaması psikolojik dayanıklılık kavramıyla açıklanabilir. Risk faktörleri, olumsuz sonuçlara sebep olabileceği ön görülen zorlu hayat şartlarını ifade eden bir kavramdır (Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013). Risk faktörleri, utangaç bir karaktere sahip olmak, ölümcül alkol veya ilaç kullanımı, ergen gebeliği, azınlık bir grubun üyesi olma, geçimsiz kişiliğe sahip olmak, madde kullanımı, erken doğum, zeka seviyesinin düşük olması, bedensel veya psikolojik rahatsızlık ve okul başarısızlığı gibi kişisel faktörler olabileceği gibi aile bireylerinin hastalığı, ihmal ve istismar, anne babanın ayrılması, kardeşler arasında yaşanan geçimsizlikler, anne baba çocuk ilişkisinin sağlıklı olması, tek ebeveynle yaşama, otoriter veya tutarsız anne baba tutumu, aile içi şiddet gibi ailesel faktörler ya da maddi güçlükler, toplumsal şiddet, doğal afet ve savaşlar gibi toplumsal travmalar gibi toplumsal faktörler de olabilmektedir (Öz ve Bahadır Yılmaz, 2009, Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013).

Koruyucu faktörler ise risk ya da zorluğun etkisini azaltan ya da ortadan kaldıran, sağlıklı uyumu ve bireyin yeterliklerini geliştiren faktörlerdir. Kişilik özellikleri, mizah duygusu, öz kontrol becerisi, etkili iletişim becerileri gibi özellikler içsel koruyucu faktörler olarak ifade edilirken, sıcak aile ilişkileri, maddi durumun iyi olması, anne babanın eğitim düzeyinin yüksek olması, okul ortamının olumlu olması gibi faktörler de dışsal koruyucu faktörler olarak tanımlanmaktadır (Eminağaoğlu, 2006; Kararımak, 2006).

Psikolojik dayanıklılığı yüksek bireylerin bazı ortak özellikleri bulunmaktadır. Bu bireyler, travmatik ve stres yaratan durumlarla etkili olarak başa çıkabilen, dışsal yüklemeye yerine çoğunlukla içsel yüklemeye yapan kişilerdir ve zorlayıcı yaşam koşullarıyla kolayca baş edebilmelerini zihinsel, duyuşsal ve sosyal özelliklere sahiptirler. Bu özellikler geleceği düşünme ve planlama yetisine sahip olma, yüksek başarı motivasyonu gibi bilişsel; etkili iletişim kurma gibi sosyal ve öz saygı, öz güven, duygularının farkında olma, kendini kabul, duygularını kontrol etme, yeni koşullara çabucak uyum sağlama, engellenme ve kaygıyla başa çıkabilme becerileri gibi duygusal özelliklerdir (Erarslan Çapan ve Arıcıoğlu, 2014). Ayrıca, yapılan çalışmalar, duygusal zeka, deneyime ve gelişime açık olma, dışa dönük olma ve sorumluluk sahibi olma, öz disiplin, uyumlu olma, öz duyarlılık, sosyal bağlılıkları yüksek ve iyimser olma, geleceğe umutla bakma, affedicilik gibi özelliklerin psikolojik dayanıklılıkla ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur (Özer ve Deniz, 2014; Topçu, 2017; Çetin, Yeloğlu ve Basım, 2015; Ergün-Başak, 2012; Zengin, 2013).

Pozitif psikoloji kavramlarından bir diğeri ise yaşam doyumudur. Yaşamın başlangıcından bu yana tüm insanların en önemli gereksinimlerinden biri mutlu olmak, iyi hissetmek başka bir ifadeyle yaşamdan doyum almaktır. Pozitif psikolojinin ele aldığı konulardan bir diğeri olan yaşam doyumunu kavramı ilk defa Neugarten ve arkadaşları tarafından kullanılmıştır (Neugarten, 1961). İnsanın hayatının yalnızca bir kısmını değil bir bütün olarak tüm yaşamından aldığı doyum olarak ifade edilen yaşam doyumunu, bireyin beklentileriyle elindekilerin karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan fark olarak tanımlanabilir (Naz, 2015; Özdevecioğlu, 2003; Özer ve Karabulut, 2003). Bir diğere deyişle, yaşam doyumunu kişinin belirlediği hedeflere ulaşma derecesi; kişinin iş hayatı, serbest zamanları ve diğere zaman dilimlerindeki hayatına karşı tutumları ve duygusal tepkileri şeklinde de tanımlanabilmektedir (Koç, 2001; Köker, 1991). Diener ve Lucas (1999), yaşam doyumunun şu anki yaşantıdan doyum, geçmişten doyum, gelecekte doyum, hayatı değiştirme arzusu ve bireyin çevresindeki kişilerin onun yaşamı hakkındaki fikirlerinden oluştuğunu ifade

etmektedir. Doyum alanları ise para, meslek, sağlık, bireyin yakın çevresi, aile, benlik ve serbest zaman olabilmektedir.

Neugarten ve diğerleri (1961), yaşam doyumu yüksek bireylerin yaşantılarından zevk alan, yaşamlarını anlamlı bulan, geçmişleriyle barışık ve geleceklerine umutla bakan, hedeflerine ulaştığını ya da ulaşmak için yol kat ettiklerini düşünen, kendilik değeri yüksek, geleceğe umutla bakan, iyimser kişiler olduğunu belirtmektedir.

Yapılan çalışmalar bireyin psikolojik dayanıklılığının ve yaşam doyumunun yüksek olması için bir takım yaşam becerilerine sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır (LaBelle, 2019; Schaefer, King ve Bernard, 2007; Toraman, 2018). Bu yaşam becerileri ise sosyal duygusal öğrenme becerileri (SDÖB) olarak isimlendirilmektedir. Sosyal duygusal öğrenme, etkili iletişim becerilerine sahip olma, kendinin ve başkalarının duygularını tanıma ve yönetme, duygularını ifade edebilme, başkalarının gereksinimlerine duyarlı olma, olumlu ve olumsuz kişilik özelliklerinin farkında olma, etik ve sorumlu davranabilme gibi insan hayatında önemli yer tutan becerileri geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Elias ve Mocerri, 2012; Körler, 2011). Sosyal duygusal öğrenme gençlerin ve yetişkinlerin, sağlıklı kimlik geliştirmek, duyguları yönetmek, toplumsal ve bireysel hedeflere ulaşmak, başkaları için empati duymak, destekleyici ilişkiler kurmak ve sürdürmek, sorumlu kararlar vermek için gerekli bilgi, beceri ve tutum edindikleri ve uyguladıkları süreçtir. Sosyal duygusal öğrenme, güvene ve işbirliğine dayalı öğrenme ortamları oluşturmak için aile, okul, toplum işbirliği yoluyla eğitimde eşitliği geliştirir (CASEL, 2003). Sosyal duygusal öğrenme yaklaşımı, duygusal zeka ve çoklu zeka kuramlarından ve sosyal öğrenme kuramı gibi bir çok yaklaşımdan etkilenmiştir. Ayrıca, yaşam becerileri, sosyal beceri ve karakter eğitimi de SDÖ yaklaşımının oluşumunda temel olmuştur (Kabakçı, 2006). CASEL (2003), sosyal duygusal öğrenme becerilerini beş temel boyutta ele almıştır. Bunlar öz yönetim, öz farkındalık, sosyal farkındalık ve etkili karar verme ve ilişki becerileridir. Bu boyutlar, hem öz farkındalık, öz yönetim gibi kişisel, hem de ilişki becerileri, sosyal farkındalık gibi kişilerarası yetkinliklerin geliştirilmesinin önemini vurgular. Korkut-Owen (2017) ise SDÖ becerilerini, iletişim, stresle başa çıkma, kendilik değerini artıran beceriler ve problem çözme becerileri olmak üzere dört grupta sınıflandırmaktadır.

Sağlıklı, mutlu bir yaşam sürmek ve topluma uyum sağlamak için sosyal ve duygusal becerilere sahip olmak oldukça önemlidir. Özellikle çocuk ve ergenlerin, sosyal duygusal öğrenme becerilerinin birçok alanın yani; ev, okul ve

toplumsal hayatın içine alınarak çoğaltılması daha sağlıklı, sorumlu kişiler olmalarına fırsat sağlamaktadır. Böylece, diğer insanların duygularına ve haklarına saygılı olmayı, diğer insanlarla olumlu ilişki kurmayı, hayır diyebilmeyi, empati kurabilmeyi, işbirliği içerisinde çalışabilmeyi, ihtiyaç duyduğunda yardım isteyebilmeyi, arkadaşları tarafından kabul görmeyi başarabilecektir. Ayrıca, sosyal duygusal öğrenme becerileri daha iyi olan bireylerin toplumsal yaşamda sorunları kolayca aşabilen, kendine daha çok güvenen bireyler olduğu belirtilmektedir (Durualp, 2014; Körler, 2011). Özellikle ortaokul düzeyindeki bireylerde, sosyal duygusal öğrenme becerilerinin kazanılması kimlik ve kişilik gelişiminde temel olmaları sebebiyle oldukça önemlidir. Sosyal duygusal öğrenme becerilerinin yetersiz olması çocuk ve ergenlerin AIDS, yeme bozuklukları, ergen hamileliği, şiddet, düzensiz uyku, sigara-alkol-madde bağımlılığı ve olumsuz çatışma çözme becerileri gibi riskli özelliklere sahip olmasına ve sağlıklarının olumsuz yönde etkilenmesine sebep olacaktır (Korkut Owen, 2017; Burke, 2002; Zins ve Wagner, 1997).

Bu bilgiler ışığında, günümüzde eğitim sürecinde öğrencilerin edinmesi gereken akademik becerilerin yanı sıra sosyal ve duygusal öğrenme becerilerini geliştirmenin, ileride yaşanabilecek birçok problemin önlenmesinde çok önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Benzer bir şekilde, öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının ve yaşamdan aldıkları doyumun yüksek olması psikolojik sağlıkları açısından oldukça önemlidir. Stresli bir yaşam dönemi olarak değerlendirilen ergenlik döneminin başlarında sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumunu ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin ortaya konması önleyici ruh sağlığı hizmetlerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, psikolojik dayanıklılık, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, alan çalışanlarının bu kavramları daha iyi tanımasına yardımcı olacaktır. Bu açıdan bakıldığında araştırma kapsamında elde edilecek bulguların psikolojik danışma uygulamalarına katkı sağlayacağı ve bu konuda yapılabilecek araştırmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle araştırma kapsamında, psikolojik dayanıklılık, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve bu kavramlar arasındaki ilişkinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda;

1. Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıkları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıkları gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıkları anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıkları ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıkları aile ilişkilerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıkları travmatik yaşantı geçmişine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumu ve psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Sorularına cevap aranmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, birden fazla değişken arasında birlikte değişimin varlığını ortaya çıkarmayı amaçlayan tarama yaklaşımına denir. İlişkisel tarama modelinde, araştırmada kullanılan değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; herhangi bir değişim olduğu tespit edilirse bunun nasıl gerçekleştiği anlaşılmaya çalışılır (Karasar, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul Avcılar İlçesi'nde bir ortaokulun 6. sınıfına devam eden öğrenciler arasından çalışmaya katılmayı kabul eden 421 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar uygun örnekleme yöntemiyle çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda cinsiyet, gelir durumu, anne baba eğitim durumu, anne baba birliktelik durumu, anne baba ile ilişkilerini nasıl algıladıkları, travma geçmişi olup olmaması ile ilgili sorular bulunmaktadır.

3.3.2. Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği (SDÖBÖ)

Araştırma sürecinde, hedef alınan sosyal duygusal öğrenme becerilerini ölçmek için Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Söz konusu

ölçek, ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerilerini ölçmek amacıyla Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen 4'lü likert tipinde bir veri toplama aracıdır. Ölçeği farklı çalışmalarda kullanılan ölçekleri ve bu ölçeklerdeki maddeleri inceleyerek hazırlayan Kabakçı ve Korkut Owen (2010), toplamda 104 maddelik bir ölçek taslağı hazırlamış ve bunu 9 farklı ilköğretim okulunun 6-8. sınıfına devam eden 681 kız ve 662 erkek öğrenciden oluşan 1343 katılımcıya uygulamıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, birden fazla faktörde yaklaşık değerler veren, hiç bir faktöre girmeyen ve faktör yükü .30'un altında olan maddeler ölçekten çıkarılmış ve geriye kalan 41 madde üzerinde doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonunda 4'lü likert tipinde 40 maddelik ve dört faktörlü bir nihai ölçek elde edilmiştir. Yapılan ölçümler sonucunda sosyal ve duygusal becerilerin sonunda 11 maddeden oluşan problem çözme becerileri, 10 maddeden oluşan kendilik değerini artıran beceriler, 9 maddeden oluşan iletişim becerileri ve 10 maddeden oluşan stresle başa çıkma becerileri alt boyutlarından oluşan 4 boyutlu bir ölçek elde edilmiştir. Tekrar test ölçümlerinde iç tutarlık katsayıları ise problem çözme becerileri (.69), kendilik değerini artıran beceriler (.82), stresle başa çıkma becerileri (.70) ve iletişim becerileri (.74), toplam puan (.85) için hesaplanmıştır. Ölçek toplam puan ve 4 alt puan vermektedir. Ölçeklere verilen sorulara 1-4 arasında puanlanmakta olup, ölçeğin tamamında alınacak en düşük puan 40, en yüksek puan ise 160'tır. Ölçekten düşük puan alınması bireyin sosyal ve duygusal becerilerinin yetersizliği anlamına gelirken yüksek puan alınması ise bu becerilerin yüksek olması anlamına gelmektedir (Kabakçı ve Owen, 2010). Bu çalışma için elde edilen güvenilirlik katsayısı .922'dir.

3.3.3. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği (ÇGPSÖ)

Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği, Liebenberg, Ungar ve LeBlanc (2013) tarafından geliştirilmiş ve Arslan (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlama yapılmıştır. Ölçek 12 maddeden oluşan 5li Likert tipi bir ölme aracıdır. Yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, ölçek toplam varyansın % 51.28'ini açıklayan tek faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerli bir ölçeğe aracı olup olmadığını belirlemek için ölçüt geçerliliğine bakılmış ve özyeterlik ve olumlu olumsuz duygular ilişkisi araştırılmıştır. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği ile öz yeterlik ve olumlu duygular arasında pozitif, olumsuz duygular ile ters yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Güvenirlik çalışması için ölçeğe ilişkin iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve cronbach alpha değerinin ,91 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda

Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin çocuk ve gençlerin psikolojik sağlık düzeylerini ölçmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışma için elde edilen güvenilirlik katsayısı .845'dir. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 60'tır. Ölçekten elde edilen yüksek puan bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin yüksek olduğuna işaret ederken ölçekten düşük puan alınması psikolojik dayanıklılığın düşük olduğu anlamına gelmektedir.

3.3.4. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyum Ölçeği (ÇBÖYDÖ)

Huebner (1994) tarafından geliştirilmiş olan Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği Çivitçi (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek, arkadaş, aile, benlik, okul ve çevre boyutları olmak üzere beş alt ölçekten oluşmaktadır. Toplam puan ise genel yaşam doyumunu belirlemektedir. 36 maddeden oluşan ölçekten yüksek puan alınması yaşam doyumunun yüksek olduğu, düşük puan alınması ise yaşam doyumunun düşük olduğu anlamına gelmektedir. 4'li likert tipi (1. Hiçbir zaman, 2: Bazen, 3: Sık Sık, 4: Her zaman) olarak kullanılan ölçekten en çok 144 en az 36 puan alınmaktadır. Uyarlama çalışması kapsamında Çocuklar için Depresyon Ölçeği ile ilişkilerine bakılmış ve tüm boyutlarda anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=,70$ ve $r=-,59$ arasında). Güvenirlik çalışması kapsamında ise test tekrar test ($r=,70$ ve $r=,86$ arasında) ve iç tutarlılık yöntemi ($r=,70$ ve $r=,85$) kullanılmış ve hem toplam puan hem de alt ölçeklerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma için elde edilen güvenilirlik katsayısı .895'dir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında veri toplama sürecinden önce İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Rektörlüğü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanlığı'na başvuruda bulunulmuş ve 14/04/2020 tarih ve 24179 sayılı yazısı ile çalışmanın etik açıdan uygun olduğu bildirilmiştir. Araştırma verisi 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi içerisinde, Nisan- Mayıs aylarında toplanmıştır. Araştırma verisi toplanmadan önce katılımcılara araştırmacılar kendilerini tanıtmış ve araştırmanın amacı hakkında bilgi vermişlerdir. Araştırmacılar tarafından öğrencilere verilen yönergede, bir araştırma konusunda yardım ve desteklerine ihtiyaç duyulduğunu, bir not ya da puan almayacakları, kişisel bilgilerin gizli tutulacağı belirtilerek içtenlikle yanıtlamaları konusunda açıklama yapılmıştır. Toplanan verilerinin değerlendirilmesi ve bilgisayar ortamına girilme işlemlerinde rastgele cevaplandığı ve düzensiz karalamalar yapıldığı görülen 4 ölçek ve bilgi formu elendikten sonra kalan 421 ölçek ve kişisel bilgi formu ile araştırmaya devam edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma için gerekli olan veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği” ve “Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği” nin araştırma gruplarına uygulanmasıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir. Normallik testlerine bakılmış, verilerin normal dağılımı gözlemlenmiş ve parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Verilerin istatistiksel çözümlenmeleri için Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Spearman korelasyon katsayısı hesaplamaları kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık puanı olarak .05 alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Ölçklere İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	\bar{x}	Ss	Çarpıklık	Basıklık
ÇGPSÖ	421	50,35	8,067	-1,088	,119
SDÖBÖ	421	119,0404	20,121	-,558	,119
ÇBÖYDÖ	421	119,2447	15,020	-,768	,119

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Tablo 1’de araştırmada kullanılan ölçklere ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği’nin ortalaması 50,35, standart sapması 8,067, çarpıklık değerleri -1,088/,119, basıklık değerleri 1,324/,237’dir. Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği’nin ortalaması 119,0404, standart sapması 20,121, çarpıklık değerleri -,558/,119, basıklık değerleri ,337/,237’dir. Çok Boyutlu Yaşam Doyumu Ölçeği’nin ortalaması 119,2447, standart sapması 15,020, çarpıklık değerleri -,768/,119, basıklık değerleri ,662/,237’dir.

Tablo 2: Çalışma Grubuna ilişkin Demografik Bilgiler

	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	215	51,1
	Erkek	206	48,9
Algılanan Gelir Durumu	Düşük	36	8,6
	Orta	143	34,0
	Yüksek	242	57,5
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	153	36,3
	Ortaokul	106	25,2
	Lise	117	27,8
	Üniversite	45	10,7
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	109	25,9
	Ortaokul	120	28,5
	Lise	140	33,3
	Üniversite	52	12,4
Ebeveyn Birliktelik Durumu	Evet	372	88,4
	Hayır	49	11,6
Aile İlişkileri	İyi	276	65,6
	Kısmen İyi	139	33,0
	Kötü	6	1,4
Travmatik Yaşantı	Evet	115	27,1
	Hayır	306	72,7

Tablo 2’de çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler verilmiştir. Katılımcıların % 51,1’i kadın (215), %48,9 ‘u (206) erkektir. Katılımcıların %8,6’sı düşük (36), %34’ü orta (143), %57,5’i yüksek (242) gelir düzeyine sahip olduğunu algılamaktadır. Katılımcıların %36,3’ünün anne eğitim düzeyi ilkökul (153), %25,2’sinin ortaokul (106), %27,8’inin lise (117), %10,7’sinin ise lisans ve üzeri (45)’dir. Katılımcıların %25,9’unun baba eğitim düzeyi ilkökul (209), %28,5’inin ortaokul (120), %33,3’ünün lise (140), %12,4’ünün ise lisans ve üzeri (52)’dir. Katılımcıların %88,4’ünün ebeveynleri birlikte yaşarken (372), %11,6’sının ebevyni ayrı (49) yaşamaktadır. Katılımcıların %65’i aile içi ilişkilerini iyi olarak tanımlarken (276) %33’ü kısmen iyi (139), %1,4’ü ise kötü (6) olarak algılamaktadır.

Katılımcıların %27,1'i daha önce travmatik bir yaşantı geçirdiğini (115) belirtirken %72,7'si travmatik bir yaşantı geçirmediğini (306) belirtmiştir. Araştırmada kullanılan Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği, Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği, Çocuk Ve Gençler İçin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği puanlarına ilişkin korelasyon analizi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Ölçek Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi

		1	2	3
1. ÇGPSÖ	rho	1	,669**	,514**
2. SDÖB	rho		1	,459**
3. ÇBÖYDÖ	rho			1

** p<,01; * p<,05 ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Tablo 3'e bakıldığında çocuk ve gençler için psikolojik sağlamlık ölçeği puanı ile sosyal duygusal öğrenme becerileri (rho=,669) ve yaşam doyumu (rho=,514) arasında orta düzeyli pozitif anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (p<,01). Benzer şekilde sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği puanı ile çocuk ve gençler için psikolojik sağlamlık ölçeği puanı (rho=459) arasında da orta düzeyli pozitif anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (p<,01).

Öğrencilerin cinsiyetine göre ÇGPSÖ, SDÖBÖ ve ÇBÖYDÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U test analizi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Cinsiyetine göre ÇGPSÖ, SDÖBÖ ve ÇBÖYDÖ Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann-Whitney U Test Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\Sigma_{sıra}$	U	z	p
ÇGPSÖ	Kadın	215	215,19	46265,50	21244,50	-,723	,470
	Erkek	206	206,63	42565,50			
	Toplam	421					
SDÖBÖ	Kadın	215	211,99	45578,50	21931,50	-,171	,864
	Erkek	206	209,96	43252,50			
	Toplam	421					
ÇBÖYDÖ	Kadın	215	207,59	44632,50	21412,50	-,587	,557
	Erkek	206	214,56	44198,50			
	Toplam	421					

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Tablo 4'te öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal duygusal öğrenme beceri ($U=21931,50$; $p>,05$), yaşam doyumu ($U=21244,50$; $p>,05$) ve psikolojik dayanıklılık ($U=21412,50$; $p>,05$) puanlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonucunda, kız ve erkek gruplarının puanlarında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin algıladıkları maddi durum değişkenine göre, sosyal duygusal öğrenme becerileri, psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin Kruskal Wallis sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Algılanan Gelir Durumuna Göre ÇGPSÖ, SDÖBÖ ve ÇBÖYDÖ Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	P	Fark
ÇGPSÖ	1-Düşük	36	144.43	11.978	2	,003	2,3>1
	2-Orta	143	213.98				
	3-Yüksek	242	219.14				
	Toplam	421					
SDÖBÖ	1-Düşük	36	188.69	1.876	2	,391	
	2-Orta	143	207.09				
	3-Yüksek	242	216.63				
	Toplam	421					
ÇBÖYDÖ	1-Düşük	36	176.28	4.812	2	,090	
	2-Orta	143	204.03				
	3-Yüksek	242	220.28				
	Toplam	421					

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ:

Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Tablo 5'e göre katılımcıların algıladıkları gelir düzeyine göre psikolojik dayanıklılık puanlarında ($\chi^2=11,978$; $p<,05$) anlamlı farklılık vardır. Farklılığın yaşandığı grupları öğrenmek için pairwise comparison testi sonuçları incelendiğinde katılımcıların gelir durumunu orta ve yüksek algılayanların psikolojik dayanıklılık puanlarının gelir durumunu düşük algılayanların psikolojik dayanıklılık puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin algıladıkları gelir durumuna göre sosyal duygusal öğrenme

becerileri ($\chi^2=1,876$; $p>,05$) ve yaşam doyumu ($\chi^2=4,812$; $p>,05$) puanlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre, sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği, çok boyutlu yaşam doyumu ölçeği, çocuk ve gençler için psikolojik sağlamlık ölçeği puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin Kruskal Wallis sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Annenin Eğitim Durumuna Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	P	Fark
ÇGPSÖ	1-İlkokul	153	194,43				
	2-Ortaokul	106	223,29				
	3-Lise	117	215,33	4,872	3	,181	
	4-Üniversite	45	227,13				
	Toplam	421					
SDÖBÖ	1-İlkokul	153	194,79				
	2-Ortaokul	106	221,73				
	3-Lise	117	207,02	8,572	3	,036	4>1
	4-Üniversite	45	251,18				
	Toplam	421					
ÇBÖYDÖ	1-İlkokul	153	208,15				
	2-Ortaokul	106	218,46				
	3-Lise	117	206,53	,683	3	,877	
	4-Üniversite	45	214,73				
	Toplam	421					

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ:

Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doymu Ölçeği

Tablo 6'ya göre katılımcıların anne eğitim düzeyine göre sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarında ($\chi^2=8,572$; $p<,05$) anlamlı farklılık vardır. Farklılığın yaşandığı grupları öğrenmek için pairwise comparison testi sonuçları incelendiğinde katılımcıların anne eğitim durumu üniversite mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarının anne eğitim durumu ilkokul mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre yaşam doyumu ($\chi^2=,683$; $p>,05$) ve psikolojik dayanıklılık ($\chi^2=4,872$; $p>,05$) puanlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre, sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği, çok boyutlu yaşam doyumu ölçeği, çocuk ve gençler için psikolojik sağlamlık ölçeği puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Babanın Eğitim Durumuna Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p	Fark
ÇGPSÖ	1-İlkokul	109	183,85	14,366	3	,002	3,4>1
	2-Ortaokul	120	201,15				
	3-Lise	140	224,84				
	4-Üniversite	52	253,37				
	Toplam	421					
SDÖBÖ	1-İlkokul	109	191,28	9,925	3	,019	4>1
	2-Ortaokul	120	202,85				
	3-Lise	140	217,89				
	4-Üniversite	52	252,59				
	Toplam	421					
ÇBÖYDÖ	1-İlkokul	109	211,74	3,443	3	,328	
	2-Ortaokul	120	199,88				
	3-Lise	140	210,19				
	4-Üniversite	52	237,29				
	Toplam	421					

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Tablo 7’ye göre katılımcıların baba eğitim durumlarına göre sosyal duygusal öğrenme becerileri puanları arasında anlamlı farklılıklar ($\chi^2=9,925$; $p<,05$) vardır. Farklılığın yaşandığı grupları öğrenmek için pairwise comparison testi yapılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde katılımcıların baba eğitim durumu üniversite mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarının baba eğitim durumu ilkokul mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre psikolojik dayanıklılık puanına göre de anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($\chi^2=14,366$; $p<,05$). Analiz sonuçlarına göre baba eğitim durumu lise olanların psikolojik dayanıklılık puanları babası ilkokul

mezunu olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanlarından daha yüksektir. Aynı şekilde baba eğitim durumu üniversite olanların psikolojik dayanıklılık puanları babası ilkököl mezunu olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanlarından daha yüksektir. Baba eğitim durumuna göre yaşam doyumu puanlarında anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir ($\chi^2=3,443$; $p>,05$).

Öğrencilerin aile ile ilişki durumuna göre, sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği, çok boyutlu yaşam doyumu ölçeği, çocuk ve gençler için psikolojik sağlamlık ölçeği puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin Kruskal Wallis sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Aile ile İlişki Durumuna Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	P	Fark
ÇGPSÖ	1-İyi	276	243,77	58,913	2	,000	1>2,3
	2-Kısmen	139	150,30				
	İyi	6	109,92				
	3-Kötü	6	109,92				
	Toplam	421					
SDÖBÖ	1-İyi	276	236,33	35,782	2	,000	1>2,3
	2-Kısmen	139	164,91				
	İyi	6	113,33				
	3-Kötü	6	113,33				
	Toplam	421					
ÇBÖYDÖ	1-İyi	276	244,89	66,266	2	,000	1>2,3
	2-Kısmen	139	150,71				
	İyi	6	48,67				
	3-Kötü	6	48,67				
	Toplam	421					

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Tablo 8' de katılımcıların aile ile ilişki durumlarına göre psikolojik dayanıklılık puanları ($\chi^2=58,913$; $p<,05$), sosyal duygusal öğrenme becerileri puanları ($\chi^2=35,782$; $p<,05$) ve yaşam doyumu puanları ($\chi^2=66,266$; $p<,05$) arasında anlamlı farklılıklar vardır. Farklılığın yaşandığı grupları öğrenmek için yapılan pairwise comparison analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların aile ile ilişki durumunu iyi olarak algılayanların her üç ölçek için de puanlarının aile

ile ilişki durumunu kısmen iyi olarak algılayanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde katılımcıların aile ile ilişki durumunu iyi olarak algılayanların her üç ölçek için de puanlarının aile ile ilişki durumunu kötü olarak algılayanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ebeveynlerin birlikte veya ayrı yaşıyor olması durumuna göre, sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği, çok boyutlu yaşam doyumu ölçeği, çocuk ve gençler için psikolojik sağlamlık ölçeği puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin Mann Whitney U sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Ebeveynlerin Birlikte veya Ayrı Yaşıyor Olması Durumuna Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\Sigma_{sıra}$	U	z	p
ÇGPSÖ	Evet	372	217,72	80992,50	6613,50	-3,127	,002
	Hayır	49	159,97	7838,50			
	Toplam	421					
SDÖBÖ	Evet	372	215,81	80280,50	7325,50	-2,234	,025
	Hayır	49	174,50	8550,50			
	Toplam	421					
ÇBÖYDÖ	Evet	372	215,95	80333,00	7273,00	-2,300	,021
	Hayır	49	173,43	8498,00			
	Toplam	421					

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doymu Ölçeği

Tablo 9’da katılımcıların anne baba birliktelik durumlarına göre psikolojik dayanıklılık puanları ($U=6613,50$; $p<,05$), sosyal duygusal öğrenme becerileri puanları ($U=7325,50$; $p<,05$) ve yaşam doyumu puanlarında ($U=7273,00$; $p<,05$) anne babası birlikte yaşayanlar lehine anlamlı farklılıklar vardır. Katılımcıların ebeveyni birlikte olanların her üç ölçek için de puanlarının ebeveyni ayrı olan öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin travmatik bir olay yaşayıp yaşamama durumuna göre, sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği, çok boyutlu yaşam doyumu ölçeği, çocuk ve gençler için psikolojik sağlamlık ölçeği puanlarının farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin Mann Whitney U analizi sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Geçmişte Travmatik Bir Olay Yaşayıp Yaşamama göre ÇGPSÖ, SDÖBÖ ve ÇBÖYDÖ Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann-Whitney U Test Analizi

	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\Sigma_{sıra}$	U	z	p
ÇGPSÖ	Evet	115	227,46	69603,50			
	Hayır	306	167,20	19227,50	12557,50	-4,535	,000
	Toplam	421					
SDÖBÖ	Evet	115	221,45	67763,50			
	Hayır	306	183,20	21067,50	14397,50	-2,875	,004
	Toplam	421					
ÇBÖYDÖ	Evet	115	228,81	70016,50			
	Hayır	306	163,60	18814,50	12144,50	-4,901	,000
	Toplam	421					

ÇGPSÖ: Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği SDÖBÖ: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği ÇBÖYDÖ: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Tablo 10'da katılımcıların travmatik bir olay yaşayıp yaşamama durumuna göre psikolojik dayanıklılık puanları ($U=12557,50$; $p<,05$), sosyal duygusal öğrenme becerileri puanları ($U=14397,50$; $p<,05$) ve yaşam doyumu puanlarında ($U=12144,50$; $p<,05$) anlamlı farklılıklar vardır. Geçmişte travmatik bir yaşantı yaşadığını belirten katılımcıların her üç ölçek için de puanlarının geçmişte herhangi bir travmatik olay yaşamadığını belirten öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, psikolojik dayanıklılıkları ve yaşam doyumları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Algılanan gelir durumuna göre ise sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumlarında anlamlı bir farklılaşma görülmezken, maddi durumunu orta ve yüksek olarak algılayanların psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Anne ve babası üniversite mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarının anne ve babası ilkököl mezunu olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne eğitim durumuna göre psikolojik dayanıklılık düzeylerinde anlamlı bir fark görülmezken babalarının eğitim seviyesi daha yüksek olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin anne baba eğitim durumuna göre yaşam doyumu puanı anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ayrıca, ebeveyni birlikte olanların, ailesiyle ilişkisini iyi olarak değerlendirenlerin ve travmatik yaşantı geçirmediğini ifade edenlerin

sosyal duygusal öğrenme becerileri, psikolojik dayanıklılıkları ve yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak araştırma bulguları, sosyal duygusal öğrenme becerileri, psikolojik dayanıklılık, yaşam doyumunu arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma sonuçlarına göre ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri puanları cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Çalışmadan elde edilen bu sonucun, günümüzde kız ve erkek çocukların yetiştirilmesinde benzer yaklaşımlar sergilenmesi, cinsiyetlere bağlı katı görüşlerin giderek azalması ve kız ve erkek çocukların benzer şartlarda büyütülmesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çeşitli araştırma sonuçları da ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur (Merter, 2013; Bahçuvanoğlu, 2019; Toraman, 2018; Albakır Yavuz, 2019; Yazgı, 2019; Songül, 2019; Kutluay Çelik, 2014). Bazı çalışmalarda ise kızların erkeklere kıyasla daha yüksek sosyal duygusal öğrenme puanına sahip olduğu saptanmıştır (Durualp, 2014; Kabakçı ve Korkut, 2008; Akçaalan, 2016; İşeri, 2016). Yapılan çalışmalardan bazıları araştırma sonuçlarını desteklerken, bazı çalışmaların farklı sonuçlar içerdiği görülmektedir. Bu farklı sonuçların çalışmaların yapıldığı örneklerdeki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ergenlerin psikolojik dayanıklılık puanları cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Literatür incelendiğinde cinsiyete göre psikolojik dayanıklılık konusunda çelişkili bulguların elde edildiği görülmektedir. Cinsiyete göre psikolojik dayanıklılık puanlarında anlamlı bir farklılık bulduğunu belirten araştırmaların yanı sıra (Cole, Field ve Harris, 2004; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Oktan ve diğerleri, 2014; Önder ve Gülay, 2008; Turgut, 2015; Koç Yıldırım vd, 2015) psikolojik dayanıklılığın cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını belirten araştırmalar da (Atik, 2013; Aydın, 2018; Bindal, 2018; Chan, 2003; Terzi, 2008; Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013; Sezgin, 2012) vardır. Elde edilen sonucun, psikolojik dayanıklılığın bireyin doğuştan getirdiği bir özellik olan cinsiyetten çok, geçirilen olumlu-olumsuz yaşantılar, çevre ile ilişkiler, sahip olunan kişilik özellikleri gibi daha dinamik değişkenlerden etkilenen bir kavram olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yaşam doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusu literatürdeki birçok araştırma bulguları ile uyumludur (Kayhan 2020; Çivitçi, 2009; Hyde, 2005; 2000; Cao, Sun, Wan, Hao & Tao, 2011; Telef, 2011; Gilman ve Huebner, 2006; Altundağ, 2013; Akyol, 2013; Erdim, 2019; İnik, 2020; Kirişoğlu, 2016;

Karadayı, 2018). Ancak kız öğrencilerin yaşam doyumu puanlarının erkek öğrencilerden anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu tespit eden araştırma sonuçları da mevcuttur (Aydiner, 2011; Demir ve Murat, 2017; Dost, 2007; Güler ve Emeç, 2006; Receptoğlu, 2013; Uz Baş, 2011; Yılmaz ve Aslan, 2013). Karakuza (2019) ve Sözüay (2020) ise erkeklerin yaşam doyumunun kızların yaşam doyumundan daha yüksek olduğu yönünde bulgular elde etmişlerdir. Çalışmada elde edilen bu sonucun toplumda cinsiyetler arası farkın giderek azalmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde yaşam doyumu üzerine yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçların tutarsız olması ise araştırmanın yapıldığı bölgenin sosya kültürel özelliklerinin ve cinsiyetlere bakış açısındaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda gelir durumuna göre sosyal duygusal öğrenme becerileri puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Ulaşılan diğer araştırma sonuçları da bu bulguyu destekler niteliktedir (Albakır Yavuz, 2014; Elcık, 2015; Erdoğan, 2002; Kabakçı, 2006; Merter, 2013). Literatür incelendiğinde sosyoekonomik düzeyin sosyal duygusal öğrenme becerilerinde farklılaşmaya yol açtığı bir herhangi çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırma sonuçlarına göre gelir durumunu orta ve yüksek algılayan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puanları maddi durumunu düşük olarak algılayanlardan anlamlı şekilde yüksektir. Benzer şekilde algılanan gelir düzeyine göre psikolojik dayanıklılık düzeyinde arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğunu tespit eden birçok çalışma bulunmaktadır (Aydın, 2018; Ağırkan, 2017; Atarbay, 2017; Bektaş ve Özben, 2016; Bildirici, 2014; Bindal, 2018; Bonano vd., 2009; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Kayabaş, 2012; Özcan, 2005). Mevcut araştırma bulgusundan farklı olarak Toprak (2014) ve Atık (2013) psikolojik dayanıklılık ile algılanan gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmişlerdir. Düşük sosyo ekonomik düzeye sahip öğrencilerin ekonomik yetersizliklerin getirdiği daha fazla zorlayıcı yaşam koşullarıyla karşılaştığı ve bu zorluklarla baş etmekte güçlük çektikleri için psikolojik dayanıklılıklarının daha düşük olabileceği düşünülmektedir. Bireyin karşılaşılabileceği muhtemel zorlu yaşantılara karşı ekonomik gücünün olduğunu bilmesi kendini daha güvende hissetmesine sebep olabileceği için maddi durumunu daha yüksek algılayan ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin daha yüksek olarak tespit edildiği düşünülmektedir. Literatürde de iyi bir sosyo-ekonomik düzeye sahip olmanın psikolojik dayanıklılık açısından koruyucu bir faktör olduğu vurgulanmaktadır (Kararımak, 2006; Eminağaoğlu, 2006; Gizir,

2007). Bütün bu bilgiler ışığında gelir durumunun psikolojik dayanıklılık için önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre ailenin gelir durumuna göre öğrencilerin yaşam doyumu puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı ortaya çıkmıştır. Cao ve arkadaşları (2011) ve Sözcü (2011) da yaptıkları çalışmada algılanan ekonomik durumun yaşam doyumu puanlarında anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığını belirtmişlerdir. Diğer taraftan maddi durumun yaşam düzeyi üzerinde etkili olduğunu belirten çalışmalar da göz ardı edilemeyecek kadar çoktur (Tuzgöl Dost, 2007; Akyol, 2013; Kirişoğlu, 2016; Kayhan 2020; İnik, 2020; Altınok ve Yılmaz, 2009). Bu araştırmalar birlikte değerlendirildiğinde denilebilir ki maddi durum yaşam doyumu açısından çok önemli bir değişken olmakla birlikte her koşulda etkili bir faktör olmayabilir.

Katılımcıların anne eğitim durumu üniversite mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarının anne eğitim durumu ilköğretim mezunu olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde, araştırma sonucunu destekler nitelikte çalışmalar bulunduğu görülmektedir (Kuyulu, 2015; Tosuntaş Karakuş, 2006; Yazgı, 2019). Anne eğitim durumunun sosyal duygusal öğrenme becerilerinde farklılaşmaya sebep olmadığı çalışmalara da rastlanmıştır (Öztürk, 2017; Merter, 2013; Elcık, 2015; Albakır Yavuz, 2019). Anne eğitim düzeyi yükseldikçe annenin çocuklarıyla kurduğu iletişim kalitesi artmakta, çocuklarını daha bilinçli yetiştirmekte ve daha kaliteli zaman geçirmektedir (Albakır Yavuz, 2019). Elde edilen sonucun, eğitim seviyesi yüksek annelerin çocuk yetiştirme konusunda daha bilinçli olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla anne eğitim seviyesi yüksek olan çocukların sosyal duygusal öğrenme becerilerinin daha gelişmiş olacağı düşünülmektedir.

Katılımcıların baba eğitim durumu üniversite mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarının, baba eğitim durumu ilköğretim mezunu olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde bu bulguyu destekler nitelikte çalışmalar yer almaktadır (Kuyulu, 2015; Tosuntaş Karakuş, 2006). Bunun yanı sıra baba eğitim durumunun sosyal duygusal öğrenme becerileri puanında bir farklılaşmaya yol açmadığı çalışmalara da rastlanmaktadır (Yılmaz, 2014; Yazgı, 2019; Candan, 2018; Albakır Yavuz, 2019; Öztürk, 2017). Günümüzde babalar da çocukların yetiştirilmesinde annelerle birlikte ortak sorumluluk alma eğilimindedir. Dolayısıyla çalışmalarda farklılıkların babaların çocuk yetiştirmedeki üstlendiği rollere, benimsedikleri ebeveyn tutumlarına, aile içi

iletişim biçimine ve aile bireylerinin kişilik özelliklerine bağlı olarak değişebileceği düşünülmektedir. Babaların çocuk yetiştirme konusunda ortak sorumluluk yüklediği ailelerde çocukların sosyal duygusal öğrenme becerilerinin gelişimi üzerinde etkisi olması kaçınılmazdır.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu, anne eğitim durumuna göre psikolojik dayanıklılık düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığıdır. Bu bulgu bazı çalışmalarla benzerlik gösterirken (Ağırkan, 2017; Atarbay, 2017; Atık, 2013; Dündar, 2016; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Parlak, 2014; Saka, 2017; Turgut, 2015; Toprak, 2014; Yöndem ve Bahtiyar, 2016), bazı çalışma bulgularıyla çelişmektedir (Dündar, 2016; Koç Yıldırım vd., 2015; Sezgin, 2016; Thompson vd., 2013). Babaların eğitim düzeyine göre ise psikolojik dayanıklılık puanlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Babalarının eğitim düzeyleri ortaokul/lise mezunu olan öğrencilerin, psikolojik dayanıklılıkları babalarının eğitim düzeyi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu bulgu literatürle tutarlılık göstermektedir (Bindal, 2018; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Saka, 2017; Koç Yıldırım vd., 2015; Toprak, 2014). Bazı araştırma bulguları ise baba eğitim durumuna göre psikolojik dayanıklılık puanlarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı yönündedir (Atarbay, 2017; Thompson vd., 2013; Turgut, 2015; Aydın, 2018; Ağırkan, 2017). Kuramsal açıdan bakıldığında anne-baba eğitim durumu, psikolojik dayanıklılığı artırmada önemli koruyucu ailesel faktörlerden biri olarak görülmektedir (Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013; Öz ve Bahadır Yılmaz, 2009). Ancak, ülkemizde çocukların genellikle babayı güç kaynağı olarak gördüğü, yaşanan güçlükler karşısında anneden daha çok babanın güçlü durması gerektiği algısına sahip oldukları görülmektedir. Bu nedenle psikolojik dayanıklılıklarının babayla ilgili faktörlerden daha çok etkilendiği düşünülebilir. Çalışma sonucunda anne eğitim durumu psikolojik dayanıklılık üzerinde bir farklılaşmaya sebep olmazken baba eğitim durumuna göre farklılık göstermesinin bu sebeple olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin anne baba eğitim durumuna göre yaşam doyumu puanı anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu bulgu literatürle tutarlılık göstermektedir (Benzur, 2003; Akyol, 2013; Kirişoğlu, 2016; Karadayı, 2018). Bu sonuçlar, anne-baba eğitim düzeyinin bireylerin yaşam doyumları üzerinde tek başına bir etkisinin olmadığı anlamına gelmektedir. Anne babanın kişilik özellikleri, aile içi ilişkiler, sosyoekonomik düzey gibi bir çok faktörle birlikte ele alındığında anne baba eğitim durumunun yaşam doyumu açısından anlamlı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, ebeveyni birlikte olanların sosyal duygusal öğrenme becerileri, psikolojik dayanıklılıkları ve yaşam doyumlarının ebeveyni ayrı olan öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Elcik (2015) tarafından yapılan araştırma sonucunda da ebeveyni birlikte olan ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin daha yüksek olduğu vurgulanmıştır. Ancak, Yazgı (2019) ve Albakır Yavuz (2014)'un araştırma sonuçları bu bulgu ile çelişmektedir. Sosyal duygusal öğrenme becerilerinin ilk edinilmeye başladığı yerin aile ortamı olduğu düşünüldüğünde anne babası birlikte olan ergenlerin bu becerileri edinmede daha avantajlı olacağı düşünülmektedir. Parçalanmış ailede yetişen çocukların ise tek ebeveyniyle daha çok vakit geçirmesinden dolayı sosyal duygusal öğrenme becerilerinin kazanımında dezavantajlı olduğu düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde, anne babası birlikte olan ergenlerin psikolojik dayanıklılıklarının anne babası ayrı olan ergenlerin psikolojik dayanıklılıklarından yüksek olduğu sonucunu destekleyen çalışmalar olduğu görülmektedir (Antaramian, Huebner ve Valois 2008; Hand, 2003; Özcan, 2005) Parçalanmış aile yapısına sahip olma psikolojik dayanıklılık düzeyini etkileyen risk faktörleri arasında yer almaktadır. Parçalanmış ailede yaşayan çocuk koruyucu faktörler arasında yer alan aile desteğinden mahrum kalmaktadır (Öz ve Bahadır Yılmaz, 2009; Ülker Tümlü ve Reçepoğlu, 2013). Diğer taraftan, araştırma bulgularıyla çelişkili sonuçların bulunduğu araştırmalar da mevcuttur (Atık, 2013; Saka, 2017; Ülker Tümlü 2012). Aile bireylerinin çocuklarına zorlu yaşantılar ile mücadele etmede destek ve örnek olduğu düşünüldüğünde ebeveyn eksikliği yaşayan ergenlerin bu destekten mahrum kaldığı ve bu nedenle yaşanan güçlüklerle mücadele etmekte zorlandıkları ve daha düşük psikolojik dayanıklılığa sahip oldukları düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda anne babası bir arada olan ergenlerin yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akyol (2013) ve Güler ve Emeç (2006) çalışmalarında, anne babası bir arada olan ergenlerin yaşam doyumlarının anne babası boşanmış olanlardan anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Kirişoğlu (2016) ve Sözcay (2011)'in çalışma bulguları ise bu araştırma bulgularının aksine anne baba birliktelik durumunun bireylerin yaşam doyumunu puanları üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığını belirtmişlerdir. Bu durum, her ailenin farklı bir yapısının olduğu gibi her boşanmanın da birbirinden farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrılık öncesi, ayrılma süreci ve ayrılık sonrası süreçler her ailede farklı yaşanabilmektedir. Bu

nedenle, farklı özelliklere sahip gruplarda yapılan araştırmaların sonuçlarının farklı çıkması olağandır.

Ailesiyle ilişkisini iyi olarak nitelendiren ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri, yaşam doyumu ve psikolojik dayanıklılık puanları, ailesi ile iletişimini kısmen iyi ve kötü olarak algılayan ortaokul öğrencilerine göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, literatürde yer alan sosyal duygusal öğrenme (Kuyulu, 2015; Merter, 2013; Songül, 2019; Öztürk, 2017), dayanıklılık (Arslan ve Balkıs, 2016; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Kabasakal ve Arslan 2014; Turgut, 2015) ve yaşam doyumu (Çivitçi, 2009; Erdim, 2019; Kirişoğlu, 2016) ile ilgili yapılan çalışmalarla tutarlılık göstermektedir. Araştırma Bulguları Tuzgöl Dost (2007)'un, üniversite öğrencilerinin genel yaşam doyumlarının anne ve babalarının tutumlarına göre farklılaşmadığını bildirdiği çalışmasıyla çelişmektedir.

Masten ve Coasworth (1998) psikolojik sağlamlığı arttıracak aile ile ilgili koruyucu faktörler arasında anne-baba ile yakın ilişki, sıcak aile bağlarına sahip olma ve iyi ebeveyn niteliklerini de saymaktadır. Aile ile ilişkilerini olumlu olarak algılayan ergenler, karşılaştıkları zorluklar karşısında kendilerine destek olabilecek bir ebeveynlerinin olduğunu bilirler. Ayrıca, zorluklarla nasıl mücadele edebildikleri konusunda olumlu örnek teşkil eden anne babalara sahiptirler. Dolayısıyla bu koruyucu faktörden mahrum olan ergenlerin psikolojik dayanıklılığının aile ile ilişkilerini iyi olarak algılayanlardan düşük bulunması beklendiği bir sonuçtur.

Aile içerisindeki iletişimin ve ailedeki bireyler arasında kurulan ilişki kalitesinin bireylerin yaşamdan aldıkları doyum için oldukça önemli faktörler olduğu görülmektedir. Aile üyeleri arasında sevgi dolu paylaşımların olduğu, iletişimin iyi olduğu, duyguların paylaşıldığı, huzurlu ve mutlu aile ortamında çocukların yaşam doyumlarının daha yüksek olacağı söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, travmatik yaşantı geçirmediğini ifade edenlerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu puanları travmatik yaşantı geçirdiğini ifade eden öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Psikolojik dayanıklılık ile ilgili Turgut (2015) tarafından yapılan çalışma sonuçlarında araştırma bulgularını desteklemektedir. İnik (2020), Korkut (2012), Heima ve Nemeroffa (2001) da travmatik yaşantıların yaşam doyumu üzerinde negatif bir etkiye sebep olduğunu belirtmişlerdir. Literatürde travmatik yaşantı değişkeni ile sosyal duygusal öğrenme becerilerinin birlikte ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, travmatik yaşantıların bireyin güçsüzlüğü ve çaresizliği

ile yüz yüze gelmesine sebep olduğu, mevcut baş etme mekanizmaları üzerinde kötü etkilerinin bulunduğu ve bireyin büyük bir dehşet ve çaresizlik içinde hissetmesine neden olduğu bilinmektedir (Akcan, 2018). Bu açıdan bakıldığında bireylerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin, psikolojik dayanıklılıklarının ve yaşam doyumlarının geçmişte yaşadıkları travmatik olaylara bağlı olarak şekillenmesi beklendiği bir durumdur.

Araştırma bulguları, sosyal duygusal öğrenme becerileri, psikolojik dayanıklılık, yaşam doyumu arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Yapılan araştırmalar yaşam doyumu ile dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki olduğunu desteklemektedir (Abolghasemi ve Varaniyab, 2010; Altuntaş ve Genç, 2020; Alibekiroğlu vd, 2018; Alkan, 2014; Baltacı ve Karataş, 2015; Eryılmaz, 2012; Oktan, 2008; Toprak, 2014; Uz Baş ve Yurdabakan, 2017; Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013; Youngblom, Houlihan ve Nolan, 2014). Ayrıca, Toraman (2018), yaptığı çalışmada psikolojik dayanıklılık ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Kabakçı ve Totan (2012) da yaptıkları çalışmada yaşam doyumu ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirtmişlerdir. Sosyal duygusal öğrenme becerileri yüksek bireylerin, çevresiyle daha iyi iletişim kurması, problem çözme ve stresle baş etmede başarılı olmaları ve öz güvenlerinin yüksek olmasının yaşamdan aldıkları doyumun da yüksek olmasını sağladığı düşünülmektedir. Benzer bir şekilde bu becerilere sahip bireylerin yaşamda karşılaştıkları güçlükleri aşmakta da daha yeterli bireyler olması beklendiği bir sonuçtur.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, araştırmanın yürütüldüğü örnekleme ve kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır. Çalışmadaki sınırlılıklardan bir diğeri ise, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumu ölçeklerinin toplam puanlarının kullanılmış, alt ölçeklerinin değerlendirilmeye alınmamış olmasıdır.

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Psikolojik dayanıklılık, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumu farklı değişkenler açısından incelenebilir.
2. Okulların psikolojik danışma ve rehberlik servisleri tarafından öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkları, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve yaşam doyumlarının yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
3. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği'nin alt ölçekleri de değerlendirilerek yeni araştırmalar yapılabilir.

4. Değişkenler sosyo ekonomik düzeyi, yaş grupları ve okul türleri farklı yeni örneklerde incelenerek sonuçları karşılaştırılabilir.
5. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği'nin alt ölçekleri de değerlendirilerek yeni araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abolghasemi, A. ve Varaniyab, S.T. (2010). Resilience and perceived stress: predictors of life satisfaction in the students of success and failure. *Procedia, Social and Behavioral Sciences*, 5, 748-752.
- Afat, N. (2013). Çocuklarda üstün zekanın yordayıcısı olarak ebeveyn tutumları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 155-168.
- Ağırkan, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin değer yönelimleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi, Erzincan.
- Akcan, G. (2018). Travma sonrası büyüme: bir gözden geçirme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 61-70.
- Akçaalan, M. (2016). Yaşam boyu öğrenme ile sosyal duygusal öğrenme arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Akyol, S.U. (2013). Boşanmış ve boşanmamış aileye sahip ergenlerin yalnızlık, yaşam doyumu, sosyal destek ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Albakır Yavuz, Ö. (2019). Özel yetenekli olan ve olmayan öğrencilerde empatik eğilim ve sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İstanbul.
- Alibekiroğlu, P. B., Akbaş, T., Bulut Ateş, F. ve Kırdök, O. (2018). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ile psikolojik sağlık arasındaki ilişkide öz anlayışın aracı etkisi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 27 (2),1-17.
- Altınok, V. ve Yılmaz, E. (2009). Okul yöneticilerinin yalnızlık ve yaşam doyum düzeylerinin incelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (15)59, 451- 469.

- Altundağ, Y. (2013). *Anne-babası boşanmış ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinde yordayıcı değişkenler olarak yaşam doyumu ve yalnızlık*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Altuntaş, S. ve Genç, H. (2020). Mutluluğun yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık: öğretmen örnekleminin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(4), 936-948.
- Antaramian S.P., Huebner E.S. ve Valois R.F. (2008) Adolescent life satisfaction. *Applied Psychology: An International Review*, 57, 112-126.
- Arslan, G. (2015). Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin (ÇGPSÖ-12) Psikometrik Özellikleri: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 1-12.
- Arslan, G. Ve Balkıs, M. (2016). Ergenlerde duygusal istismar, problem davranışlar, özyeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 8-22.
- Atarbay, S. (2017). *Farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin psikolojik dayanıklılıklarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Atik, E. L. (2013). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Aydın, E. (2018). *Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik sağlamlık ve depresyon belirtileri üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Aydiner, B.B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının, genel öz-yeterlik, yaşam doyumu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Adapazarı.
- Öz, F. Ve Bahadır Yılmaz E. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: psikolojik sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 82-89.
- Bahçuvanoğlu, F. F. (2019). *Öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin gelişimine yönelik yapılan etkinliklerin değerlendirilmesi: karma yöntem araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Baltacı, H. Ş. Ve Karataş, Z. (2015). Perceived social support, depression and life satisfaction as the predictor of the resilience of secondary school students: the case of burdur. *Eurasian Journal of Educational Research*, 60, 111-130.

- Bektaş, M. ve Özben, Ş. (2016). Evli Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 215-240.
- Ben-Zur, H. (2003). Happy adolescents: The link between subjective well-being, internal resources, and parental factors. *Journal of Youth and Adolescence*, 32, 67-79.
- Bildirici, F. (2014). *Özel eğitime gereksinimi olan çocuğa sahip ailelerde aile yükü ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Bindal, G. (2018). *Ergenlerin psikolojik sağlamlığının (resilience), çocukluk çağındaki travma ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Bonanno, A. G., Galea, S., Bucciarelli, A. ve Vlahov, D. (2009). Psychological resilience after disaster: new york city in the aftermath of the september 11th terrorist attack, *Psychological Science*, 17 (39), 181-186.
- Burke, R.W. (2002). Social and emotional education in the classroom. *Kapa Delta Pi Record*, 38(3), 108-111.
- Candan, K. (2018). *Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin, sosyal ilişki unsurları ve umut düzeyi ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- CASEL (2003). Safe and sound an educational leader's guide to evidence-based social and emotional learning (SEL) programs. Illinois Edition.
- Cao, H., Sun, Y., Wan, Y., Hao, J., ve Tao, F. (2011). Problematic internet use in Chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction. *BMC Public Health*, 11(1), 802.
- Chan, D. W. (2003). Hardiness and its role in the stres-burnout relationship among prospective Chinese teachers in Hong Kong. *Teaching and Teacher Education*, 19, 381-395.
- Cole, M. S., Field, H. S. ve Harris, S. G. (2004). Student learning motivation and psychological hardiness: Interactive effects on students' reactions to a management class. *Academy of Management Learning and Education*, 3(1), 64-85.
- Çetin, F., Yeloğlu, H. O. ve Basım, H. N. (2015). Psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında beş faktör kişilik özelliklerinin rolü: Bir kanonik ilişki analizi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(75), 81-92.
- Çivritçi, A. (2007). Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 26,51-60.

- Çivitçi, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinde yaşam doyumu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 29-52.
- Demir, R. ve Murat, M. (2017). Öğretmen adaylarının mutluluk, iyimserlik, yaşam anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Derneği*, 7(13), 347-377.
- Diener, E. ve Lucas, R. E. (1999). Subjective well-being: three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 12(2), 276-303.
- Dost, M.T. (2007), Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 132- 143.
- Durualp, E. (2014). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sınıfa göre incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26 (2), 13-25.
- Dündar, Ü. (2016). *Lise öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık ve öfke ifade tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Gaziosmanpaşa İlçesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Elcık, F. (2015). *Üstün yetenekli öğrencilerin çevresinden algıladıkları sosyal destek düzeyi ile sosyal duygusal becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Elias, M. J., ve Mocerı, D. C. (2012). Developing social and emotional aspects of learning: the American experience. *Research Papers in Education*, 27(4), 423-434.
- Elias, M.J., Zins, J.E., Weissberg, R.P., Frey, K.S., Greenberg, M.T., Haynes, N.M. vd. (1997). *Promoting social and emotional learning: guidelines for educators*. Alexandria, VA: Association For Supervision And Curriculum Development (ASCD).
- Eminağaoğlu, N. (2006). *Güç koşullarda yaşayan sokak çocuklarında dayanıklılık*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Erarslan Çapan, B. ve Arıcıoğlu, A. (2014). Psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak affedicilik. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 70-82.
- Erdim, E. K. (2019). 9. ve 11. sınıf öğrencilerinde algılanan anne baba tutumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Erdoğan, F. (2002). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sosyal becerilerin sosyoekonomik düzey, cinsiyet ve yaş ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Ergün Başak, B. (2012). *Düşük gelirli ailelerden gelen üniversite öğrencilerinin öz duyarlılık, sosyal bağlılık ve iyimserlik ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gilman, R., ve Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 293-301.
- Gızır, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-138.
- Güler, B. K., ve Emeç, H. (2006). Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *D.E.Ü.İ.B.F. Dergisi*, 2 (2), 129-149.
- Güngörmüş, K., Okanlı, A. ve Kocabeyoğlu T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve etkileyen faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing*, 6(1), 9-14.
- Gürkan, U. (2006). *Grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hand, M. (2003). *Psychological resilience: the influence of positive and negative life events upon optimism, hope, and perceived focus of control*. Unpublished Doctoral Dissertation, Walden University, Washington.
- Heima, C., Nemeroff, C. B. (2001). The role of childhood trauma in the neurobiology of mood and anxiety disorders: preclinical and clinical studies. *Biological Psychiatry*, 2001, 49(12), 1023– 1039.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6(2), 149–158.
- Hyde J. (2005). The gender similarities hypothesis. *The American Psychologist*, 60(6), 581–592.
- İnik, A. (2020). *Çocukluk çağı travmatik yaşantıların, yetişkinlik dönemi özgüven ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- İşeri, İ. (2016). *Lise öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Adapazarı.
- Kabakçı, Ö. F. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Kabakçı, Ö. F. ve Totan, T. (2013). Effects of social and emotional learning skills on life satisfaction and hope. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(1), 40-61.
- Kabakçı, Ö. F. ve Owen, F. K. (2010). Sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği geliştirme çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35(157), 152-166.
- Kabakçı, Ö. F., Korkut, F. (2008). 6-8. Sınıftaki öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 77-86.
- Kabasakal Z, Arslan G. (2014). Ergenlikte görülen anti-sosyal davranışlar, psikolojik sağlamlık ve aile sorunları arasındaki ilişki. *ACED*, 3(2), 76-90.
- Karadayı, S. (2018). *Ergenlik ve ilk yetişkinlik dönemindeki bireylerde yaşam doyumu, psikolojik ihtiyaçlar ve benlik algısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kararımkar, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-138.
- Karakuzu, F. (2019). *12-14 yaş aralığındaki çocuklarda egzersizin yaşam doyumu üzerine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kayabaş, A. (2012). *Televizyon izleme alışkanlıklarının kişinin kendisini, çevresini ve sıradışı yaşam olaylarını algılamasına ve kabul etmesine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Kayhan, P. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin demokratik tutumlarının yaşam doyumuna etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Kırıoğlu, Ş. (2016). *Genç yetişkinlerin aile yapıları ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Koç, Z. (2001). Rehberlik ve araştırma merkezlerinde görev yapan rehber öğretmenlerin iş doyumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9(2), 395-410.
- Koç Yıldırım, P., Yıldırım, E., Otrar, M. ve Şirin, A. (2015). Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile benlik kurgusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42, 277-297.

- Korkut, Ş. (2012). *Lise öğrencilerinde çocukluk örselenme yaşantıları ve öfke ifade biçimleri ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Korkut-Owen, F. (2017). *Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma* (5. Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Köker, S. (1991). *Normal Ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Körler, Y. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından yalnızlık düzeyleri ve yalnızlık ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kutluay Çelik, B. (2014). *The relationship between social-emotional learning skills and attitudes toward elementary school among middle school students*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kuyulu, İ. (2015). Spor lisesi ve anadolu liselerinde öğrenim gören orta öğretim öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Liebenberg, L., Ungar, M., & LeBlanc, J. C. (2013). The CYRM-12: a brief measure of resilience. *Canadian journal of public health = Revue canadienne de sante publique*, 104(2), 131-135.
- Masten, S. A. ve Coatsworth, J. D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: lessons from research on successful children, *American Psychologist*, 53(2), 205- 220.
- Merter, K. (2013). Ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Maltepe ilçesi örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Naz, S. (2015). Relationship of life satisfaction and job satisfaction among pakistani army soldiers. *Journal Of Business Research Turk.* 7(1), 7-25.
- Neugarten, B.L., Havighurst, R. ve Tobin, S. S. (1961). The Measurement Of The Life Satisfaction. *Journal Of Gerontology*, 16, 134-143.

- Oktan, V. (2008). Üniversite sınavına hazırlanan ergenlerin psikolojik sağlamlıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Oktan, V., Odacı, H. ve Çelik, Ç. B. (2014). Psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlığın yordanmasındaki rolünün incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 140-152.
- Önder, A. ve Gülay, H. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin psikolojik sağlamlığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 192-197.
- Öz, F. ve Bahadır Yılmaz, E. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: psikolojik sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 16(3), 82-89.
- Özbek, İ. (2004). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sosyal becerilerini algılama düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özcan, B. (2005). *Anne babaları boşanmış ve anne babaları birlikte olan lise öğrencilerinin yılmazlık özellikleri ve koruyucu faktörler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özdevecioğlu, M. (2003). İş tatmini ve yaşam tatmini arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. XI. Ulusal Yönetim Ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı. 22 Mayıs 2003, s.693-710, Afyon.
- Özer, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zeka ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Özer, M. ve Karabulut, Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumu. *Geriatry*, 6(2), 72-74.
- Özer, E. ve Deniz, M.E. (2014). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zeka açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(4), 1240-1248.
- Öztürk, İ. (2017). *11-14 yaş grubu ergenlerin algılanan ana- baba tutumları ile sosyal-duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Parlak, S. (2014). *Yüksek öğrenim keredi yurtlar kurumunda barınan kız öğrencilerin yaşam anlam düzeyleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki (İstanbul örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Pasi, R. J. (2001). *Higher expectations: promoting social emotional learning and academic achievement in your school*. New York: Teachers College Press.
- Recepoğlu, E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı (1)*, 311-326.
- Saka, A. (2017). *Farklı aile yapısına sahip ergenlerin öz-yeterlilik ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Sarı, E. (2007). *Anasınınfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Seligman, M. ve Csikzentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: an introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.
- Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 489-502.
- Sezgin, K. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık ve Dindarlık Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Songül, Ö. (2019). *Bağlanma stillerinin ergenlik dönemi sosyal duygusal öğrenme becerileri üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Sözay, D. (2020). *Lise öğrencilerinde beş faktörlü kişilik özellikleri, pozitif negatif duygu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Telef, B.B. (2011). The study of teachers' self-efficacy, job satisfaction, life satisfaction and burnout. *Elementary Education Online*, 10(1), 91-108.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Kendini Toparlama Gücünün İçsel Koruyucu Faktörlerle İlişkisi. *Hacettepe Üniversite Eğitim Fakültesi*, 35, 297-306.
- Thompson, R.B., Corsello, M., McReynolds, S. ve Conklin-Powers, B. (2013). A longitudinal study of family socioeconomic status (SES) variables as predictors of socio-emotional resilience among mentored youth. *Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning*, 21(4), 378-391.

- Topçu, F. (2017). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinde beş faktör kişilik özelliklerinin yordayıcı etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Toprak, H. (2014). *Ergenlerde mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık ve psikolojik ihtiyaç doyumunu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Adapazarı.
- Toraman, Ç. (2018). *Kars ilinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bağlı çocuk evlerinde kalan ergenlerin psikolojik dayanıklılık, öz yeterlilik ve sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Tosuntaş Karakuş, F. (2006). *Ergenlerde algılanan duygusal istismar ile sosyal beceri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin, önemli yaşam olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Uz-Baş, A. (2011). Investigating levels and predictors of life satisfaction among prospective teachers. *Eurasian Journal Of Educational Research*, 44, 71-88.
- Ülker Tümlü, G. ve Receptoğlu, E. (2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumunu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-213.
- Ülker Tümlü, G. (2012). *Psikolojik dayanıklılık düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin temas engellerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yazgı, Z. (2019). *Üstün zekalı ve özel yetenekli öğrencilerde sosyal duygusal öğrenme becerilerinin yordayıcısı olarak üst bilişsel farkındalık*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, F. (2014). Ortaokul 6.7.8. sınıf öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, E. ve Aslan, H. (2013). Öğretmenlerin iş yerindeki yalnızlıkları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*.3(3), 59-69.

- Youngblom, R., Houlihan, D. ve Nolan, J. (2014). An assessment of resiliency and life satisfaction in high school-aged students in Belize. *International Journal of Psychological Studies*, 6(4), 115-122.
- Yöndem, D. ve Bahtiyar, M. (2016). Ergenlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Stresle Baş Etme Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Mersin, 547-549.
- Zengin, B. (2013). *Özel eğitime muhtaç çocuğa sahip ebeveynlerin algıladıkları sosyal destek, psikolojik dayanıklılık ve umut düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Zins, J.E., ve Wagner, D.I. (1997). *Educating children and youth for psychological competence*. In R.J. Illback ve C.T. Cobb (Eds.), *Integrated services for children and families: Opportunities for psychological practice* (pp.137-156). Washington, DC: American Psychological Association.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Yazarlar.

Doktora Öğrencisi Ayşe Yıldız, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü, İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye, ayse_kozan_06@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KAHRAMAN, Psikoloji Bölümü, Beykent Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, suleymankahraman@beykent.edu.tr

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.
No conflict of interest is reported by the authors.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.
This research is not funded by any means. .

ORCID

Ayşe YILDIZ <https://orcid.org/0000-0002-7163-1489>

Süleyman KAHRAMAN <https://orcid.org/0000-0002-8223-4614>

Extended Abstract

Introduction: Recently, people working in the field of psychology have begun to focus on the positive aspects of individuals instead of working on pathology, focusing on how they can increase their capacities. With the effect of positive psychology, the concept of resilience, which is defined as staying strong against difficult life conditions, has also become an important issue (Seligman and Csikzentmihalyi, 2000; Kararmak, 2006). Another concept discussed in the context of positive psychology is life satisfaction. Life satisfaction can be defined as the difference that occurs as a result of the comparison of an individual's expectations with what he / she has (Naz, 2015; Özdevecioğlu, 2003; Özer and Karabulut, 2003). Social emotional learning is defined as the process of developing skills that have an important place in human life, such as communication skills, skills that increase self-worth, problem-solving skills, and skills to cope with stress (Elias and Mocerri, 2012; Körler, 2011). In the light of this information, revealing the relationship between social emotional learning skills, life satisfaction and psychological resilience at the beginning of adolescence, which is considered as a stressful life period and, studying psychological resilience, social emotional learning skills and life satisfaction in terms of various variables will help professionals and provide basis to get to know these concepts better. From this point of view, it is thought that the findings to be obtained within the scope of the research will contribute to the psychological counseling practices and will lay the groundwork for research that can be done on this subject.

Aim: The aim of this study is to examine the relationship between middle school students' psychological resilience, social emotional learning skills and life satisfaction. In addition, it was investigated whether there is a significant difference in psychological resilience, social emotional learning skills and life satisfaction scores according to the variables of gender, mother's education level, father's education status, perceived economic level, family relations, traumatic life history, and parent togetherness.

Method: This study is a descriptive study in which the social emotional learning skills, life satisfaction and psychological resilience levels of middle school 6th grade students are examined in terms of various variables and the relationship between life satisfaction, psychological resilience and social emotional learning skills scores is investigated. The research was conducted on 215 girls and 206 boys in the 6th grade of secondary school. As a data

collection tools Personal Information Form, Child and Youth Psychological Resilience Scale, Social Emotional Learning Skills Scale and Multidimensional Student Life Satisfaction Scale were used. The data obtained were analyzed with the SPSS program. Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Pearson correlation coefficient calculations were used for statistical analysis of the data. The significance score in the study was taken as .05.

Findings: There is a moderate positive relationship between social emotional learning skills, life satisfaction and psychological resilience.

While the social emotional learning skills of the students did not differ significantly according to the variables of gender and perceived income level, it was determined that they significantly differ according to the education status of the mother, the education status of the father, the quality of the relationship with the family, parental togetherness, and traumatic experience history.

While the psychological resilience of the students did not show a significant difference according to the variables of gender, education status of the mother, it was found that they significantly differed according to the perceived financial situation, father's education status, the quality of the relationship with the family, parental togetherness, and traumatic experience.

While life satisfaction of the students did not differ significantly according to the variables of gender, perceived financial status, education status of the mother, education status of the father, it was found that they differ significantly according to the quality of the relationship with the family, parental togetherness, and traumatic experience history.

Discussion and Suggestions: It was concluded that it is very important to examine the characteristics of childhood and adolescence, where development is the fastest, and to investigate other characteristics related to psychological resilience, social emotional learning skills, and life satisfaction. In this context, it is recommended to carry out studies to improve the life satisfaction, social emotional learning skills and psychological resilience of adolescents.